

csereskereskedelmet jelentenek az ember és Isten között (áldozatbemutatásért cserébe jó termés, jó egészség, jó házasság, anyagi gyarapodás, karrier stb.), „Isten országában”, azaz a szeretet rendjében pedig nincs helye ilyesminek (ld. 17. v. és Jn 2,16: „*Ne tegyétek Atyám házáat vásárcsarnokká!*” – modernebb kifejezéssel: *üzletközponttá*), csak a kérésnek.

*

Az elmondottak alapján immár maga az olvasó döntheti el, valóban helytálló-e az, amit a bevezetőben

Jézus dühösségéről mondtam. Ennél is izgalmasabb és fontosabb azonban föltenni azt a kérdést, hogy a fentiek tanulságát/tanulságait miképpen alkalmazzuk saját életgyakorlatunkra – például arra nézve, hogy dühünkben-indulatunkban-türelmetlenségünkben mit engedhetünk meg magunknak, és mit nem... Vagy elgondolkodni azon a kérdésen: Hogyan hasznosította Jézus azt az energiát, amely „idegességében”, dühében, indulataiban rejtett?

Gromon András

Az ellenségszeretettől a békességteremtésig

Vannak olyan megfogalmazások, amelyek akkor is zavaróak, ha tartalmilag ugyanazt értjük rajtuk, vagy legalábbis az egyetértés érzése van bennünk. Ennek elkerülésére, de legalább csökkentésére, miért ne rendezgessük közös jézusi fogalmainkat úgy, hogy amit tartalmilag gondolunk, valóban azt jelenítsük meg szavainkban is? Közöttünk erőteljes dialógus volt már régebben is, hogy amit kifelé hirdetünk, az magunk között hogyan valósul meg. „Van-e helyem egy erőszakmentességet hirdető, de szellemileg nagyon erőszakos Borkorban?” – kérdezte B. Barna 1996-ban. „Ellentmondást sejttek a meghatározás nélkül használt ’szellemi erőszak’

kifejezése mögött. Nem takaríthatjuk meg magunknak ennek meghatározását” – válaszolta erre Gyurka bácsi. Mi lenne, ha kísérletet tennénk százszor szent fogalmaink meghatározására és eredményeinknek megfelelő további használatára? Most a címben érzékeltetett tartalmak fogalmi csokráról lesz szó.

Nézzük meg sokféle nézőpontból, mégis ugyanarról szóló megfogalmazásainkat. „Jól tudjuk, hogy a szelíd nem pusztán a katonai erőszak kérdéskörében fontos parancs... bizonyára igyekszünk békességteremtők lenni mindenhol...” (Sch. B., 2012). „A katonaság megtagadók igenis dicsőséget szereztek a szelíd Jézus ügye-

nek” (K. L., 2012). „A krisztusi szeretet-eszményt csak a szelídség gyakorlásával s minden erőszakos tett elutasításával... és az erőszakmentesség jézusi eszményéért felemelt szavunkkal valósíthatjuk meg” (Levél a honv. oktatás tárgyában, 2011). Óvatos célzás is megjelent a tisztább fogalmazás érdekében: „Az erőszakmentességet a Bokor kiterjesztette... gondolati síkra is... talán ha át tudnánk fogalmazni 'békességteremtésre'...” (B. M., 2013). Sorolhatnánk a KIO-ból, Gyurka bácsi naplóiból, a reflexiós kötetekből, előadásainkból a példákat arra, hogy szinte szinonimaként használjuk az ellenség-szeretetet, az erőszakmentességet, a szelídséget és a békességteremtést.

1. Ellenségszeretet (Máté 5,43). Vö.: KIO 445. o. – Az én pozitív viszonyulásom azokhoz, akik ártó szándékkal, ellenségesen viselkednek velem szemben. Aki engem nem csupán nem szeret, de ártásomra is van, én azt is szeretni akarjam. Egyirányú magatartás, tőlem öfelé. Akkor is, ha van remény a viszonzásra, akkor is, ha nincs. Megbocsátás annak is, aki üldöz (Lukács 23,34). Ez az üldözés szinte szükségzerű nem csupán Jézussal, de követőivel szemben is (János 15,20; Máté 10,23). A boldogmondásokba is bekerült, sőt még értük való imádkozásra is felszólít Jézus. Mindhalálig ki kell tartani, és inkább elmenekülni kell, mintsem erőszakkal válaszolni (Máté 10,23). A kikényszerítésekre túlteljesítéssel kell válaszolni, tehát nem csupán elviselni, de aktívan „visszaszeretni” a bántást (Máté 5,40-44).

2. Erőszakmentesség (Máté 5,39). Vö.: KIO 425. o. – Az én viszonyulásom minden emberhez, minden léte-

zőhöz (?). NEM-et mondva minden erőszakra: mentessé téve magam minden erőszakosságtól. Ennek földi megvalósulását tekintve vannak erősen pesszimista vélemények: „Az erőszakmentes társadalom – úgy tűnik számomra – teljesíthetetlen álmom marad... de mindezek ellenére a keresztényeknek ezt a végső reményt kell képviselniük. Isten is azon fáradozik, hogy ezt a mi világunkba is behozza” (N. Lohfink). Ismert szerzők erősítik meg a KIO evangéliumi megállapításait (Windass, J. M. Müller). „Talán nem szerencsés ez az erőszakmentesség... mindig elégtelen a negatív meghatározás, mely a szanszkrit *ahimsza* fordítása” (J. M. Müller). Ezért fordította ezt Gandhi *satyagraha*-ra, ami az igazsághoz való ragaszkodást jelenti. Szerinte ezt az valóítja meg, aki a „legsatnyább teremtményt is úgy szereti, mint saját magát” (Gandhi). Ebből eredt, hogy a maláriát terjesztő szúnyogok védelmében is szót emelt, amikor nemzetközi akció indult az indiai fertőzésekkel eredő halálozások enyhítésére (Dr. Heiser). Ezt a fogalmat a KIO alapvetően a fizikai erőszakra értette.

3. Szelídség (Máté 5,5) Vö.: KIO 413. o. – Az én pozitív viszonyulásom mindenki iránt. IGEN-t mondva egy pozitív magatartási formára. Kovács Tádé négyes-fogatai alapján: túlzás: *dühösködés*, nagyszerűség: *szent harag*, mérséklet: *szelídség*, kisszerűség: *halvérűség*. Szándékolt önnevelési irányulás a szent harag és a szelídség felé ajánlott. A szelídség olyan belső békesség gyümölcse, amely az agresszivitás, a durvaság és az erőszak ellentéte (A. Comte-Sponville). Az athéniak büszkélkedtek vele, hogy ők vezették be a világba a szelídséget (*praotész*), a barbárság ellentétéként. Szavuk igei alakjának jelentései: megbékíteni, lecsillapítani” (Romilly). „A legszerűnyebb szinten a szelídség a viselkedés nyájasságát a másokkal szemben tanúsított jóindulatot jelöli... , nagylelkűséget, megbocsátást, emberségességet” (Arisztotelész). Ez a rugalmasság, a türelem, az önfeláldozás, az alkalmazkodóképesség erénye” (Simone Weil). A szó nagyon is pozitív értelmében „női erény... erőszak nélküli bátorság, keménység nélküli erő, düh nélküli szeretet” (A. C.-Sponville).

4. Békességteremtés (Máté 5,9). Vö.: KIO 436., 592. o. – Mindenki viszonyulása mindenkihez. IGEN-t mondás arra, hogy „minden ellenségeskedés legjobb megoldása a barátkozás” (B. Franklin). A fenti három nagy erény célja a Jézus szerinti béke megteremtése a földön, az emberek között (János 14,27). A világ békéje erőfőlény és/vagy erőegyensúly eredménye. Jézus békéje az ellenséget is szeretők, az erőszakmentesek, a szelídek magatartásának gyümölcse. Passzív békességteremtés az, amikor nem állok be a verekedők közé, és ezzel nem szaporítom az erőszakosok számát; aktív az, amikor a szeretet leleményességével egymás ellenére élés helyett barátokat tudok szerezni az egymásért élésre.

Összefoglalva a fentieket: az érintett emberek köre tágul az elsőtől a meggyedek felé. A magatartás egyre pozitívabb tartalmú. Mintha erre rímelné apostoli küldetésünk is: „Szerezzetek barátokat!”

Javasolom, hogy a jézusi szereteteszmény harmadik elemének megnevezésére a békességteremtés szót használjuk.

Király Ignác